

VÅR ETISKA KOD

Sveriges Skolledarförbund tar ansvar

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND

Yrkesetisk kod för Sveriges Skolledarförbund

Skola och utbildning har en avgörande betydelse för samhällets utveckling. Den unga människans skolupplevelser och studieresultat styr i hög grad hur ett framtida liv gestaltar sig. En bra grundutbildning, som stimulerar till ett livslångt lärande, är av stort värde för såväl individ som samhälle.

Strävan efter kvalitet är en central uppgift för alla som sysslar med utbildning. Skolledaren har som chef för verksamheten ansvaret för dess kvalitet på alla nivåer och ansvarar därmed också för egen och medarbetares kunskaps- och kompetensutveckling. Öppenhet och kritisk granskning av verksamheten är andra kvalitetshöjande faktorer som skolledaren ska uppmuntra och främja.

Skolledarens dubbla roll som chef för personalen och som verksamhetsansvarig gentemot utbildningens övriga intressenter ställer höga krav på kunnande, etisk medvetenhet och civilkurage. Skolledaren ansvarar särskilt för värnandet om demokratin och yttrandefriheten. Är dessa krav uppfyllda vinner såväl den enskilda skolledaren som yrkeskåren och verksamheten respekt.

De nationella styrdokumentens värdegrund och mål måste vara väl kända och accepterade av alla som arbetar i verksamheten. Ett accepterande av de krav som är förenade med yrket och verksamhetens uppdrag innebär att yrkesvalet även blir ett etiskt val.

I det samhällsansvar som åvilar en skolledare, ska skolledaren i

sitt agerande utgå från värnandet om det hållbara samhället i ett globalt perspektiv.

Skolledare har olika grundutbildning. Detta är i sig inget hinder för ett grundläggande gemensamt värdesystem inom skolledarnas olika områden av utbildning. Den yrkesgemensamma värdegrunden, uttryckt i en etisk kod, utgör tillsammans med den egna moralen en god bas för såväl professionell yrkesutövning som professionellt beslutsfattande.

Skolledarens yrkesetiska kod är ett hjälpmedel för analys och vägledning vid etiska ställningstaganden. De krav som ställs på skolledaren vad gäller arbetets innehåll och kvalitet är också etiska krav. Hög kvalitet innefattar således etiska hänsyn till dem som berörs av hans/hennes yrkesutövning. Skolledaren är skyldig att respektera berörda parter berättigade krav, vilka emellertid inte alltid låter sig förenas på ett enkelt sätt. I en komplex organisation, där många yrkes- och intressegrupper med olika värderingar och intressen möts, uppstår lätt konflikter. Krav, värderingar, intressen, skyldigheter, hinder och möjligheter måste i varje enskild situation vägas mot varandra. För skolledaren ska kodens riktlinjer därvid vara starkt vägledande och ha särskild tyngd.

Koden, ingress och riktlinjer, ersätter inte de lagar och förordningar som reglerar yrkesverksamheten utan ska ses som komplement till dessa. Styrdokumentet anger ramar för yrkesutövandet och inom dessa ramar är skolledaren hänvisad till tolkningar. I tolkningsprocessen är den yrkesetiska koden ett viktigt verktyg.

Etisk grundsyn

Principen ”alla människors lika värde” är det fundament på vilket skola och utbildning ska vila. Denna princip uttrycks bland annat i regeringsformens portalparagraf, läroplanernas värdegrund samt FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och Barnkonventionen.

Etik som kompetensfaktor

Etisk kompetens kan sägas ha två sidor. Den ena är etisk medvetenhet, sprungen ur kunskap, kritiskt tänkande, analysförmåga och förmåga att göra relevanta bedömningar. Att vara medveten om etiska grundvärderingar för arbetet ökar förmågan att göra omdömesgilla överväganden i etiska valsituationer.

Den andra sidan är moralisk mognad, baserad på personliga erfarenheter och attityder, handlingskraft och uthållighet. Innebörden i moralisk mognad kan även uttryckas i begrepp som empati, respekt, ärlighet, noggrannhet, ödmjukhet och mod. Förmågan att i handling tillämpa förståelsen av människans värde och i konkreta situationer inte skada den som berörs av yrkesutövandet är beroende av både kunskap och erfarenhet.

Skolledarens etiska kompetens kan stärkas genom utbildning, handledning och reflektion enskilt eller tillsammans med kollegor. Vår yrkesetiska kod ska utgöra ett viktigt stöd både i den strategiska planeringen och i akuta problemsituationer. Koden kan aldrig vara heltäckande i den meningen att den ger anvisningar för handlandet i alla de situationer som skolledaren måste hantera. Det är därför nödvändigt att varje utövare av skolledarprofessionen utnyttjar eller skapar tillfällen till utbildning, handledning och reflektion.

Yrkesetiska riktlinjer för våra medlemmar

För medlem i Sveriges Skolledarförbund ska följande riktlinjer vägleda yrkesutövandet:

- » **Skolledaren har sitt uppdrag i de nationella utbildningsmålen och ska utöva sitt ledarskap så att de genomsyrar verksamheten.**

En gynnsam samhällsutveckling är beroende av bland annat hög utbildningskvalitet på alla nivåer. Skolledarens insatser i samverkan med personal och övriga intressenter är en viktig del i denna utveckling.

- » **Skolledarens uppträdande ska i yrkesutövningen vara sådant att det väcker respekt för såväl den egna personerna som yrkeskåren.**

Den makt som följer med befattningen måste hanteras med respekt för regler och känsla för den aktuella situationen. Öppenhet för andras synpunkter på och värdering av ledarskapet ska präglade skolledarens agerande.

- » **Skolledarens uppträdande ska även i övrigt vara sådant att det väcker respekt för såväl den egna personen som yrkeskåren.**

En skolledare måste räkna med att även som privatperson till viss del utsättas för offentlig granskning. Vid kommunikation via till exempel sociala medier måste skolledaren ha detta i åtanke.

» **Skolledaren ska respektera alla människors lika värde.**

Skolledaren har det övergripande ansvaret för att tydliggöra och värna om de värden som läroplanerna står för. Likavärdet måste respekteras vad gäller etniskt ursprung, kön, sexuell läggning, funktionshinder, religiös och politisk åskådning. Detsamma ska gälla skolledarens förhållande till individens behov, förmåga och prestation.

» **Skolledaren ska med sitt ledarskap verka för att elevens bästa beaktas av alla.**

Skolledaren ansvarar tillsammans med personalen för att varje elevs positiva utveckling är vägledande vid alla ställningstaganden som berör verksamheten.

» **Skolledaren ska respektera den enskildes integritet och inte missbruka information som getts i förtroende.**

Sekretesslagen anger vad som formellt gäller beträffande hanteringen av information. Därutöver måste skolledaren tydligt visa respekt för individens integritet. Om information måste lämnas vidare på grund av särskilda skäl ska skolledaren klargöra detta i samtal med den enskilde såvida detta inte står i strid mot gällande regelverk.

» **Skolledaren ska verka för att beslut i den egna organisationen fattas efter saklig beredning i en öppen och tillåtande kommunikation inom organisationen.**

Breda och genomarbetade beslutsunderlag minskar risken för oförutsedda och oönskade konsekvenser. Varje människas utveckling är beroende av samspel och kommunikation med andra inom och utom den egna organisationen.

» **Skolledaren ska verka för en god arbetsmiljö för alla inom det egna ansvarsområdet.**

Skolledaren måste vara medveten om sin egen betydelse för arbetsmiljöfrågorna och ansvara för att alla strävar efter att skapa trygghet och trivsel på arbetsplatsen. Alla ska känna sig fredade från mobbning och andra trakasserier.

» **Skolledaren ska verka för att stärka sin professionalitet och vara mån om att öka sitt yrkeskunnande.**

Det ställs många och stora krav på skolledarens kunskaper och kompetens. Därför måste skolledaren i samverkan med sin arbetsgivare ta ansvar för breddning och fördjupning av sin egen kunskap och kompetens inom yrkesområdet.

» **Skolledaren ska verka för att medarbetarna iakttar ett etiskt övervägt handlande.**

Skolledaren ska bereda personalen möjlighet att utveckla sitt yrkesetiska förhållningssätt genom diskussion och reflektion. Detta kan leda till en för verksamheten gemensam etisk kod.

De vuxnas roll som förebilder för barn och ungdom bör starkt betonas.

Den yrkesetiska koden antogs av kongressen 2000 och har därefter reviderats. Denna version fastställdes av kongressen 2015.

Sveriges Skolledarförbund samlar Sveriges viktigaste chefer – skolledarna

LENANDERS TRYCKERI, KALMAR, 2016

SVERIGES
SKOLLEDARFÖRBUND